

versitat de criteris --- en --- les normes ortogràfiques --- encara se *reflectia* en les mateixes publicacions de l'Institut», id., prefaci de les *Normes Ortogràfiques* i [1913]; «la possibilitat de veure *reflectida* la meva acció en la marxa de la ciutat gentil ---», «escriure cap llibre que *reflectís* serenament l'estat de la meva ànima», id., *La Vida Austera* (autògraf, i O. C., 658a7f., 658b8); «un posat caricaturesc, hont semblava *reflectir-s'hi* tota la llàstima de qu'era capaç ---», MVayreda (*Puny*, XIII, 211); en obres de tots dos es troben també impresos algun cop *reflectar* i *reflexar*, però sembla que és degut a la impertinent intervenció del «corrector de català» de la impremta (com he pogut constatar en els autògrafs del meu pare).

Reflex [*reflexo*, Belv., adj. i subst. m.], ll. *reflexus*, *-xūs* (en el S. XIX es vacillà entre *-exo* i *-exe*, fins que el *DOrt.* fixà definitivament la forma correcta). *Reflexiu* [Belv.], *reflexivament* [c. 1500, Cauliac].

Per conducte hereditari solament es va perpetuar en romànic i en català el substantiu FLĒXUS, -ŪS, 'en-corbament', 'canvi, revolt', 'corba' i en particular 'afluïxament' (*aetatis flexu, autumnii flexus, flexus capillorum, metae mollis flexus*, Ciceró, Tàcit, Quintilià, Persi); possiblement se li va sumar el participi FLĒXUS, -A, de FLĒCTĒRE 'doblegar, torçar', 'doblegar-se, cedir' (i àdhuc un verb freqüentatiu FLEXARE, en llatí emprat molt poc sovint, Cató i Plini), que de vegades prenía el sentit d'«apartat de, enretirar» (en frases com *flectere animum a proposito, aliquem non flectere quin* ---).

D'aquí descendeixen el cat. ant. *flix* i oc. ant. *fleix* «retenue, abstinence» (PDPF), avui també adjectiu en llgd.² En català *flix* fou molt conspicu com a terme nàutic per a 'cordatge gastat, cordam o xàrcia dolents': «sí --- la exàrcia que ell havia, era bona e suficient --- no és tengut de esmena a fer de aquell dan que fet haurà a algú; emperò sí aquell senyor d'aquella nau o leny a qui la exàrcia serà fallida, haurà més *flix*, que no sia ormejat axí com fer deguera e poguera, e la exàrcia que ell haurà no serà suficient a aquella nau --- sí --- farà dan algú, ell n'és tengut de tot aquell dan a restituir e esmenar a aquell qui sufferit o sostengut l'aurà, per culpa de *flix* o de mala exàrcia que ab ell se aportarà», «senyor de nau --- qui serà en plaja o en port --- e los mercaders --- li diran --- que ell se ormeig, e lo senyor de la nau hi metrà *flix*, que no s'ormejarà, o per ventura ell no haurà tota la exàrcia que promesa los haurà ---», *Consolat*, caps. 158 i 182 (Pard., pp. 178 i 205).

En el primer dels passatges que hem adduït i en algun altre del que cità Capmany, el mot pot tenir exclusivament el sentit de «cordaje de viejo» amb què Capmany el defineix; però, en el segon almenys, aquest sentit va mesclat amb l'abstracte de *metre flix* 'negligir, mostrar-se poc diligent, fer les coses inacuradament', el qual apareix encara més clarament en els dos testimonis de *metre flix* i *procehir sens flix* que *AlcM* (§ 2) testifica amb dos docs. de 1409 i 1423 (que no es veu que siguin nàutics), i que sobrevisqué també en alguna comarca valenciana en la frase *tenir*

flix una cosa 'poder-se'n estar' (a Alcoi, *AlcM*; la dada del Llombart, que manca en Escrig, no és fiable).

De *flix* es deriva el verb *flijar*, i més sovint *flijar-se*, que és molt abundant en l'idioma medieval, i ja des del S. XIII, sigui amb el matis de 'estar-se de', sigui amb el de 'passar amb, accontentar-se amb': «lo traginer dix --- que'l mul no puria portar lo feix sens compliment de çivada, e que ell se podia *flijar* ab pa e ab cebas», Lluïll (*Blanq.*, NCL. II, 96.16); «sí res vos esdevenia / ja may alegra no seria; / e no-y anets per nuyla res: / *flijem-nos* ab poca res», *Set Savis* (v. 1227); «jat sia açò que en lo capítol des<s>ús diga, e demostra, que creximent que hom faça a alguna nau o leny, que-s jutga per adob, ver és; mas en tal guisa se pot hom *flijar* de creximent, que no-s deu, ne-s pot, *flijar* de adob que haurà ops la dita nau o leny», *Consolat* (cap. 199, Pard., p. 237).

D'aquesta accepció tenim ja un testimoni del segle XIII com a glossa catalana del ll. *contentus* (àr. *nastagnī*) en el *Vocabulista in arabico* de RMartí (distinta del mossàrab *flexar* del mateix *RMa.*, del qual parlaré adés); «tu, qui-s vulla sies qui te-n menes aquells que tant am, vegares m'és que de mig dels pits me ajis tres lo cor. --- Emperò, aguí-m'o a *flijar*, car yo no podia vedar al pare que no la donàs a qui-s volgués», BMetge (Riq., 106.17); «a mi no és atorgada licència de dir-ho en alguna manera; e axí-us prec que-us en vullats *flijar*», «Curial tramés a dir a la Güelfa que li trametés alguna cosa de les sues, que aportàs, lo dia de la batalla, per amor d'ella; ella respòs que assats havia dels jupons de Laquesis --- e axí que se-n *flijàs* al present», *Curial* (NCL. II, 26; I, 162); «*flixe-t* de ta volentat, que faries contra ton seny si la complies», *Sentències morals* de mj. S. xv (*CoDoACA* XIII, 189).

Altres vegades el mot es construeix com a intransitiu (o bé amb acusatiu de cosa i datiu de persona) i llavors significa 'cedir' o 'perdonar, tenir contemplació a algú'; si bé, usat absolutament, arriba a ser transitiu de persona: «la quarta cosa del jusesí serà la cruseltat del jutge, cor no *flijarà* negun per temor, per so que tot-poderós és --- ni-s blega per dons ---», *VidesR* (f° 4v1); «que *flijar* al criminós --- la pena --- de la ley --- sia misericòrdia, ja Déu no ho vulla, ans açò appellen los teblers 'cruel miseració', e és capital pecat», Eiximenis (*DComp.*, NCL., 56); «sí contra tu principalment ere comès algun delicte o crim, e per reverència de Déu volies haver compassió del criminós, e remetre e perdonar-li ta pròpia ofesa en ton dret propi, açò seria caritat e hauries mèrit, mas que tu sies jutge o assessor o conseller, e per compassió *flixes* en la justícia, en tot o en part, no és sinó levar lo mal al criminós e arreglar-lo a tu mateix, de què romans obligat a restitució a la part, per aquell cas», id. (id., *CoDoACA* XIII, 328). Vegeu-ne més en el *DAG*. *Flijat* 'sobri' (Albaida).

També el verb es va desenrotllar en llengua d'oc, on avui *fleissà*, a Tolosa, és «ployer, mollir, céder» (Visner), i en l'època trobadoresca trobem *fleis* «sit contentus» en el *Donat Proensal* (p. 45); versos com